

A. Ω.

COGITATIONES SUBITANÆ

DE

MENSURA

FELICITATIS,

Conf. Ampl. Fac. Phil. Aboëns.

PRÆSIDE

MARTINO JOHANNE

WALLENIO

Math. Prof. Reg. & Ord.

Auctore

JOHANNE HENR. AHRNBERG

V. D. M. Borea-Fennone,

Die I. Julii 1769. in Audit. Maj.

Pro Gradu Ventilandæ.

ABOÆ, Typis JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

I. N. 7.

§. 1. **O**mnes homines impetu quodam naturæ, eoque continuo, ad Felicitatem adpetendam & acquirendam feruntur, adeo ut nunquam quisquam, nisi ea inventa & obtenta, quiescere possit.

§. 2. Ipsa vero Felicitas alios atque alios admittit gradus, quos proinde ad certam mensuram exegisse, si minus semper, tamen pluribus in casibus juvabit.

§. 3. *Felicitatem* definiunt Philosophi, quod sit status veræ voluptatis; quo nomine non quemlibet jucunditatis sensum intelligunt, sed eum solum, qui ex cognitione possessionis veri boni proficiscitur. Bonum dicunt, quod perfectionem nostram promovet; Perfectionem vero interpretantur consensum variorum in uno, vel quod paulo clarius adparet, plu-

rium realitatum, ad unum aliquem certum finem quasi conspirationem.

§. 4. Quo igitur & nobiliora & cumuliora quis in se intuetur bona, eo & nobiliori & cumuliori gaudet Felicitate, quæ proinde geminam habet *Mensuram*, alias magnitudine, alias multitudine bonorum præponderante.

§. 5. Nec facile est dictu, utrum felicior sit, qui paucis magnis, an qui multis parvis fruitur bonis, nisi loco *mensuræ* adhibeatur finis ille generalis, in quem consentire debent omnia.

§. 6. Cumque bonorum alia sint publica, alia privata, horumque posteriorum alia interna, alia externa: totidem felicitatis genera existant necesse est, quorum singula mensuram admittunt.

§. 7. Quamvis bonum publicum bono privato sæpius habeatur præstantius; id tamen non impedit, quominus existere possit casus, in quo ratio obtineat contraria.

§. 8. Hic casus tum certe locum habet, cum bona spiritualia cum temporalibus & æterna cum caducis contenduntur, quæstioque incidit de libertate conscientiæ, quam cunctis gazis præponere solent, qui ei justum pretium statuere didicerunt.

§. 9. Nullum enim est dubium, quin unum bonum æternum, licet minimum, innumera bona peritura, etiam maxima, tot parasangis superet, ut nulla unquam mensura cogitari queat, cujus ope immensa eorum differentia æstimari possit.

§. 10. Quemadmodum felicior est qui sano, quam qui formoso gaudet corpore; ita felicior quoque est, qui probo animo, quam qui bono utitur ingenio.

§. 11. Ubi vero utrumque bonorum genus concurrat, sive de mente sive de corpore id acciperis, major existit felicitas, sed ita tamen, ut ratio sanitatis ac probitatis longissimo intervallo post se relinquat rationem bonorum, quæ formosis & ingeniosis contigerunt.

§. 12. Quamvis sæpe felicior sit, qui divitiis gaudet, quam qui inopia laborat; hoc tamen neque necessarium est neque perpetuum, quin potius incidere possunt circumstantiæ, in quibus propositio hæc inverti debet.

§. 13. Ad animum quod adinet: non semper felicior est, qui multijuga eminet doctrina, quam qui nullam frequentavit scholam, ob eamque causam plura non didicit, quam quæ usus vitæ & principia Religionis catechetica recte intellecta suppeditant.

§. 14. Quid? quod status hominum rudiorum eo minus pro certa nota infelicitatis haberi debeat, quo certius constat, fieri posse, ut plus veræ virtutis reperiat in iis, quorum diurna nocturnaque opera in tractandis instrumentis rusticis versatur, quam in iis, quorum omnes vitæ partes in doctrina cumulanda *ἐναλίζω*, *ἀναλίζω* occupantur.

§. 15. Interea hoc certum est, non parum adjuvanti ad felicitatem comparandam expectari posse ab eruditione, ubi animum offenderit pietate imbutum; imprimis si solida fuerit, nec tam in abstractis speculationibus, quam in vera & viva veritatum praxi servientium cognitione consistat.

§. 16. Nec hoc prætereundum, tum demum ad felicitatem prodesse scientiam & doctrinam, cum ad eam accesserit docta quædam ignorantia, quæ nos tam modestos efficit, ut ea scire non affectemus, quæ in nostra potestate non est positum cognoscere.

§. 17. Quodsi vero animum pietate vacuum & laudatis modestiæ ornamentis destitutum adtulerit eruditus, tantum abest, ut eruditio operatum felicitatis fructum ferre possit, ut potius id fere efficiat, quod gladius acutus in manu hominis furentis.

§. 18. Nihil igitur ad felicitatem vehementius pertinet, quam verâ & viva Religio, sine qua nec quæri nec inveniri potest felicitas, quidquid sibi i-

imaginantur, qui humano generi rectius consultum fuisse somniant, si ex hac parte nullus obex positus fuisset cæcitati ac feritati hominum naturali, quæ multos brutis quoque bestiis deteriores efficit.

§. 19. Tantum vero abest, ut Religio mere Naturalis adæquatum felicitatis instrumentum haberi debeat, ut potius contrarium nos credere jubeant exempla eorum, qui, licet sagacissimi fuerint Philosophi, tantum tamen cæcitatibus in negotio Religionis ostenderunt, ut omnium commiseratione digni fuerint.

§. 20. Nam, ut alias cæcitatibus notas omittam, hanc unam adduxisse sufficiat, quod peccata & flagitia, quorum turpitudinem quodammodo perspexerunt, imaginaria quadam pœnitentia expiari posse somniant.

§. 21. Quam precarium fuerit fundamentum, quod felicitati hoc pacto substruxerunt, vel inde cognosci potest, quod tam tetra sit macula peccati, ut nullo alio medio, quam cruore ipsius Filii DEI elui possit.

§. 22. Quid? quod nemo plena peccatorum pœnitentia tangatur, nisi veram vel impetratæ vel saltem sperandæ remissionis causam, quæ merito Filii DEI unigeniti continetur, recte cognoverit; id quod fieri

fieri nequit absque notitia Evangelii, quod natura penitus ignorat.

§. 23. Et quomodo quæso poenitere posset hominem peccati, quod in DEum O. M. commisit, quamdiu aliam DEI ideam sibi formare nequit, quam quæ Adamo impressa fuit a Diabolo, qui ipsi DEum, non ut Ens amoris plenissimum, sed ut invidum & superbum repræsentavit tyrannum.

§. 24. Cum autem homo in Filio DEI, tanquam vera & viva Patris imagine, benevolentia & misericordia Divina magnitudinem æstimare didicerit, tum demum veræ poenitentia capax est; adeo ut primus quoque gradus inveniendæ felicitatis spiritualis in Christo quæri debeat.

§. 25. Quidquid igitur felicitatis ante auditum & creditum Evangelium sibi imaginatur homo, id purum putum est somnium, cujus vanitatem, simul ac recte evigilaverit, cognoscere potest unusquisque, cui hujusmodi evigilandi felicitas contigerit.

§. 26. Quod vero ad ipsum adinet sensum voluptatis, quam vera felicitatis idea complectitur, is animum humanum prius adficere non potest, quam eruditus fuerit de remissione peccatorum, eamque in corde gustaverit omni melle dulciorem.

§. 27. Sine hac experientia, vana duntaxat umbra felicitatis est, quidquid hoc nomine insigniunt,
qui

qui quanto plus vanæ gloriæ & caducarum divitiarum consequuntur, tanto se alijs feliciores somniant.

§. 28. Multo adhuc minus verum felicitatis sensum habent, qui omnem voluptatis laudem ex titillatione externorum sensuum metientes, nihil jucundum experiuntur, nisi quod ex rebus caducis citoque perituris percipitur.

§. 29. Quid? quod ne illa quidem sincera & defæcata sit voluptas, quæ ex contemplatione rerum creatarum hauritur, nisi quis iis utatur loco scælæ, qua ad DEum ascendat, infinitam Ejus potentiam, bonitatem & sapientiam sentiendo.

§. 30. Quocirca ii demum vere felices sunt, qui eâ viâ, quam monstrant Sacræ Litteræ, cum DEO uniti, ita vivunt, ut singulis momentis in Ipsius versentur consortio, & mente Ipsi devota, nihil dulcius, nihil suavius, nihil jucundius sciunt, quam Ipsius in sinu deliciarî, & quidquid gustent felicitatis, id omne non suis meritis sed meræ Ipsius gratiæ tribuere.

